

Η προσέγγιση στο shifting walls

1. Εισαγωγή στο πρότζεκτ/έργο

Το πρότζεκτ/έργο Erasmus+ *shifting walls* - Ευρωπαϊκή Ιστορία μέσα από τα Μάτια των Νέων συνδέει την Αγωγή στα Μέσα (media education) με την πρόσφατη Ευρωπαϊκή Ιστορία. Οι οργανισμοί που εμπλέκονται στο έργο αυτό είναι οι εξής: Kulturring in Berlin e.V. (Γερμανία), University of Valladolid (Ισπανία), kurybines junktis (Λιθουανία), Εκπαιδευτήρια Δούκα (Ελλάδα), University of Sofia (Βουλγαρία) και Pestalozzi-Fröbel-Haus (Γερμανία).

Τριάντα (30) χρόνια μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, η Ευρώπη απολαμβάνει πλέον σημαντικά υψηλότερο επίπεδο δημοκρατίας με μεγαλύτερη ελευθερία μετακινήσεων και λόγου. Ωστόσο, αυτό δεν αποτελεί ένα εγγυημένο status quo. Τείχη παραμένουν ακόμη γύρω μας και νέα συνεχώς χτίζονται. Πολλοί νέοι γνωρίζουν πολύ λίγα για την πρόσφατη ιστορία - τα παραδοσιακά μαθήματα της Ιστορίας με τα σχολικά εγχειρίδια δεν είναι πάντα ενδιαφέροντα, παραμένουν συχνά στατικά και σπάνια συμπεριλαμβάνουν σύγχρονα θέματα. Παράλληλα, τα λαϊκιστικά κόμματα κερδίζουν όλο και μεγαλύτερο ενδιαφέρον, συμπεριλαμβανομένου του ενδιαφέροντος των νέων που έχασαν την πίστη τους στη δημοκρατία¹. Στόχος μας είναι να εμπνεύσουμε τους μαθητές (11-18 ετών) να ασχοληθούν με την ιστορία δημιουργώντας προσωπικές ιστορίες με τη δημιουργική χρήση της φωτογραφίας. Επιτρέποντας στους μαθητές να εξετάζουν διαφορετικές προοπτικές, συμπεριλαμβανομένων των δικών τους, μαθαίνουν να αντιμετωπίζουν κριτικά τις ιστορικές και τρέχουσες πληροφορίες και να αποκτούν ενσυναίσθηση με την πραγματικότητα των άλλων. Οι οπτικές ιστορίες που δημιουργούνται σε κάθε χώρα διαμοιράζονται κυρίως στο Instagram, το πιο δημοφιλές εργαλείο κοινωνικών μέσων μεταξύ των νέων. Το κανάλι Instagram του έργου *shiftingwalls_eu* χρησιμεύει ως η κύρια πλατφόρμα παρουσίασης της ποικιλομορφίας αυτών των ιστοριών και την ενθάρρυνση δημιουργίας ενός ανοιχτού διαλόγου σε όλη την Ευρώπη.

Το *shifting walls* το οποίο είναι σχεδιασμένο κυρίως για τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε σύνδεση (διαθεματικά) με διάφορα διδακτικά αντικείμενα, όπως είναι η ιστορία, οι πολιτικές επιστήμες, η πολιτεότητα / κοινωνική και πολιτική αγωγή, η εκμάθηση γλωσσών, η πληροφορική, η ηθική, και, μεταξύ άλλων η αισθητική αγωγή-τέχνη. Η ομάδα του *shifting walls* θα συντάσσει και θα διαμοιράζεται το υλικό που παράγεται για τους εκπαιδευτικούς για να καλύπτει τα τελευταία τριάντα χρόνια της ιστορίας της Ευρώπης σε τρεις διαδοχικές θεματικές:

1/ Η Πτώση του Τείχους (1989/1990, το τέλος του Ψυχρού Πολέμου)

2/ Από το 1990 μέχρι το 2020 (Χρονική διάρκεια 30 ετών από την Πτώση του Τείχους)

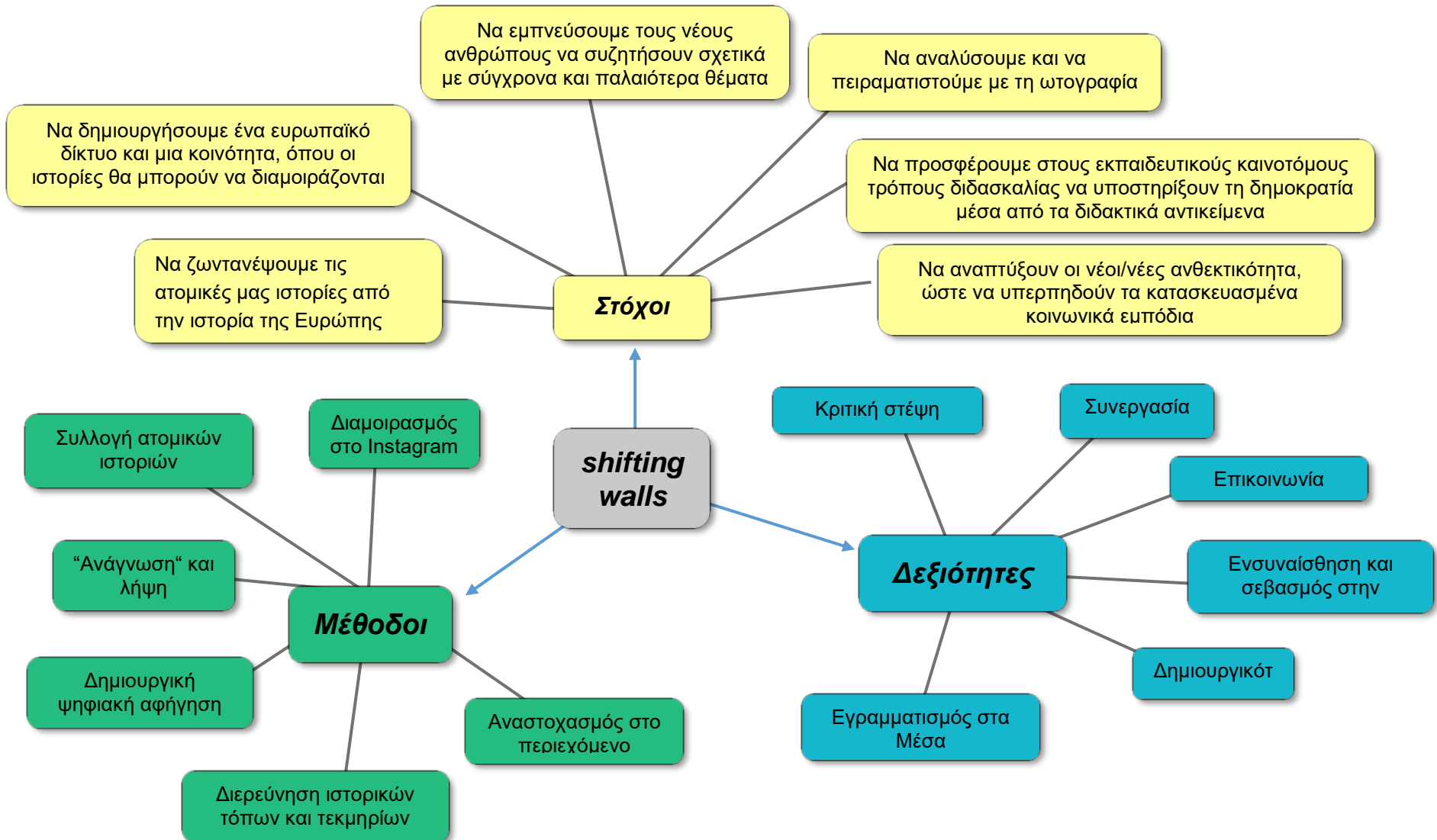
3/ Η Ιστορία Τώρα (νέα τείχη που αντιμετωπίζουμε σήμερα)

Θα αναπτύξουμε ένα πακέτο εργαλείων διδασκαλίας για κάθε θεματική με φύλλα εργασίας για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, εκπαιδευτικά βίντεο και άλλο εκπαιδευτικό υλικό.

¹ Keith Breene. 08 Jun 2017. World Economic Forum. "Millennials are rapidly losing interest in democracy". <https://www.weforum.org/agenda/2017/06/millennials-are-rapidly-losing-interest-in-democracy/>

2. Στόχοι του πρότζεκτ/έργου

Το πρότζεκτ/έργο *shifting walls* έχει στόχο να ενεργοποιήσει την περιέργεια των μαθητών και να τους παρακινήσει να ασχοληθούν με την ιστορία της Ευρώπης, ειδικά μέσα από ατομικές οπτικές και ιστορίες. Ο εννοιολογικός χάρτης απεικονίζει τις ιδέες που αποτελούν το υπόβαθρο του έργου:

3. Παιδαγωγικό υπόβαθρο

Η εκπαίδευση σχετίζεται με την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων. Για πολλά χρόνια, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κάνει προτάσεις για τις βασικές δεξιότητες με στόχο την αλλαγή της εκπαίδευσης: «Η μετάβαση από μια ιδιαίτερα στατική αντίληψη του περιεχομένου του προγράμματος σπουδών προς έναν δυναμικό προσδιορισμό των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων που καλείται να αναπτύξει ο μαθητής μέσα από την μαθησιακή διαδικασία, απαιτείται μια υποδειγματική αλλαγή στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και τη μάθηση, που να επηρεάζει τον τρόπο που αυτή οργανώνεται και αξιολογείται».² Αυτές οι δεξιότητες αλληλοκαλύπτονται με την έννοια των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα, όπως:

Κριτική σκέψη: η κριτική σκέψη είναι μία από τις κύριες προτεραιότητες του έργου. Η ιστορία της Ευρώπης δεν είναι δυνατόν να διδάσκεται μόνο μέσω του σχολικού εγχειριδίου. Μπορούν να τη διερευνήσουν μόνοι τους οι ίδιοι οι νέοι. Θα τους ενθαρρύνουμε, ώστε να κοιτάξουν πέρα από το παρεχόμενο περιεχόμενο του μαθήματος, κι αυτοί θα αναστοχαστούν πάνω στα «μέσα» που χρησιμοποιούνται στο μάθημα της ιστορίας και ποιες είναι οι ιδέες που προωθούνται μέσω αυτών. Οι ανοιχτές εργασίες θα τους βοηθήσουν να αναρωτηθούν οι ίδιοι. Η ιστορία σχετίζεται με την εκμάθηση δεξιοτήτων σκέψης για τους μαθητές, που τους επιτρέπουν να βλέπουν το παρελθόν με κριτική προσέγγιση, και κατά συνέπεια να αμφισβητούν το παρόν με στόχο να αλλάξουν το μέλλον, με τον τρόπο που ανέφερε ο Seixas «να στραφείς προς το παρελθόν με στόχο να δραπέτεύσεις από αυτό»³.

Δημιουργικότητα: οι μαθητές θα εργαστούν σε δραστηριότητες «εκτός του πλαισίου», δημιουργώντας τις δικές τους ιστορίες με εικόνες και κείμενο. Θα διερευνήσουν τις φωτογραφίες ως τεκμήρια-πηγές ή έργα τέχνης. Οι εργασίες που θα αναλάβουν σχετίζονται με την οπτικοποίηση και θα τους ενθαρρύνουν να συνδυάζουν δημιουργικά τις εικόνες. Θα δουλέψουν ιδέες πάνω σε διαφορετικές μορφές, όπως είναι το ρεαλιστικό ή δημιουργικό ύφος σε σχέση με το ίδιο το ιστορικό περιεχόμενο.

Συνεργασία / προαγωγή κοινωνικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων του πολίτη: καθώς εργάζονται σε ομάδες οι μαθητές θα προάγουν τις δεξιότητες αναστοχασμού και τις δεξιότητες επίλυσης προβλήματος. Οι νέοι θα αναπτύξουν τις δικές τους ιδέες, θα αναλάβουν πρωτοβουλία κατά την έρευνα και θα αναλάβουν ηγετικό ρόλο στην παραγωγή των δικών τους έργων. Η εμπλοκή τους με τη δημοκρατία θα πρέπει να γίνει με δημοκρατικό τρόπο. Η δημιουργία των δικών τους κειμένων για την ιστορία θα προσφέρει ένα διαφορετικό επίπεδο συμμετοχής στην εκμάθηση της ιστορίας. Η εκμάθηση της ιστορίας δεν θα έχει σχέση πλέον με την απομνημόνευση των σημαντικών συμβάντων ενός έθνους, όπως αυτά αποτυπώνονται σε ένα σχολικό εγχειρίδιο.

Επικοινωνία: οι μαθητές θα δημιουργήσουν αυθεντικά κείμενα για την ιστορία χρησιμοποιώντας μια σειρά φωτογραφιών, κάτι που δεν συμβαίνει συχνά στο σχολείο. Θα επικοινωνούν μέσω των εικόνων, αλλά και μέσω των κοινωνικών μέσων, όπως είναι η πλατφόρμα φωτογραφιών Instagram. Αλλά θα βιώσουν επίσης τη δύναμη να μιλούν για μια προσωπική φωτογραφία - μια ανάμνηση της ζωής ενός προσώπου. Ήπιες φωνές θα ακουστούν - οι προφορικές ιστορίες που

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0024> (page 5)

³ Citation from Seixas, Peter; 2004. in Llewellyn, Kristina R., Ng-A-Fook, Nicholas. 2015. "Introduction: Telling Tales in Schools. Oral history education, political engagement and youth" in *Oral History Education*. p.102.
https://www.academia.edu/39606857/Telling_Tales_in_Schools_-_Oral_History_Education

δεν έχουν ακόμη συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα σπουδών της ιστορίας. Οι μαθητές θα αποκτήσουν πρόσβαση σε «ανοίγματα για διαφορετικές συναισθηματικές σχέσεις - όπως είναι η ενσυναίσθηση, η ταπεινοφροσύνη και η συμπόνια». ⁴

Ενσυναίσθηση / σεβασμός σε όλη την Ευρώπη: δημιουργώντας μια κοινότητα με τη χρήση της αφήγησης: οι μαθητές συνεργάζονται, σχολιάζουν τις φωτογραφίες και τις ιστορίες των άλλων και διαμοιράζονται τις δικές τους ιστορίες. Αυτό μπορεί να εξελιχθεί σε μοναδική εμπειρία για κάθε μαθητή που συμμετέχει. Οι ιστορίες μπορούν να συνδέσουν το παρελθόν με το παρόν με μεγαλύτερα κοινωνικά και πολιτικά θέματα, όπως είναι οι φραγμοί, η πολιτική ελευθερία ή η κοινωνική αλλαγή. Μέσα από αυτές τις ευρωπαϊκές ανταλλαγές των ιστοριών μεταξύ τους οι μαθητές μπορούν να βιώσουν πώς αντιλαμβάνονται την ιστορία οι διαφορετικές ευρωπαϊκές κουλτούρες. Αυτό συμπεριλαμβάνει και τη μάθηση για τους παλαιότερους αγώνες που έχουν κάνει οι λαοί της Ευρώπης.

4. Μεθοδολογία/Προσέγγιση

Συλλογή προσωπικών ιστοριών

Οι μαθητές, στο πλαίσιο του πρότζεκτ/έργου, καλούνται να πάρουν συνέντευξη από τους συγγενείς τους, τους γείτονες κ.λπ. και να διερευνήσουν τις προσωπικές τους ιστορίες για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Για να γίνει αυτό, οι μαθητές θα δημιουργήσουν τις δικές τους συνεντεύξεις επιλέγοντας τις δικές τους ερωτήσεις ή από τις προτεινόμενες ερωτήσεις που βρίσκονται στο υλικό μας. Οι συνεντεύξεις θα καταγραφούν στη συνέχεια χρησιμοποιώντας τις διαθέσιμες συσκευές - π.χ. κινητά τηλέφωνα, εφαρμογές για εγγραφή ήχου, ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές κ.λπ.

Οι μαθητές ενθαρρύνονται να αναπτύξουν τις δικές τους οπτικές δεξιότητες αναζητώντας και αναγνωρίζοντας ιστορικά ίχνη/τεκμήρια στη γειτονιά τους. Αυτά θα μπορούσαν να είναι κτίρια, ερείπια, επιγραφές μνημείων, αλλά και ιδιωτικά αντικείμενα που σχετίζονται με εκείνη την εποχή ή μια συγκεκριμένη εκδήλωση, όπως καρτ-ποστάλ, ρούχα, μικρά έπιπλα, παιχνίδια ή κοσμήματα.

Δημιουργική (ψηφιακή) αφήγηση

Έχοντας συλλέξει όλες τις πληροφορίες, οι μαθητές θα αφηγηθούν δημιουργικά τις δικές τους ιστορίες. Θα συνδυάσουν κείμενα, ηχητικές και οπτικές πηγές (φωτογραφία & βίντεο). Προτείνουμε να χρησιμοποιήσουν εικονογραφημένα σενάρια (storyboards) για αυτήν την εργασία, όπου κάθε σκηνή μπορεί να σχεδιαστεί από πριν με λεπτομέρεια.

Ενασχόληση με τη φωτογραφία

Κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων του έργου, οι μαθητές θα πειραματιστούν με τη φωτογραφία και θα κάνουν τις απαραίτητες λήψεις φωτογραφιών για το τελικό τους έργο, ώστε να συλλάβουν σκέψεις, ιδέες, ιστορικές στιγμές κ.λπ. Η ποιότητα των παραγόμενων φωτογραφιών δεν είναι τόσο σημαντική. Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν οποιαδήποτε διαθέσιμη

---

⁴ Llewellyn, Kristina R., Ng-A-Fook, Nicholas. 2015. "Introduction: Telling Tales in Schools. Oral history education, political engagement and youth" in *Oral History Education*. https://www.academia.edu/39606857/Telling_Tales_in_Schools_-_Oral_History_Education

τεχνολογική συσκευή, όπως τα κινητά τηλέφωνα, τα τάμπλετ, οι ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές κ.λπ. Δεν απαιτείται να αγοράσουν νέο εξοπλισμό για το έργο. Οι νέοι θα έχουν επίσης την ευκαιρία να συλλέξουν και να εξετάσουν ιστορικές φωτογραφίες άλλων φωτογράφων και να αναλύσουν τη σημασία τους, τον σκοπό και το ιστορικό τους πλαίσιο.

Εργασία σε ομάδες

Το έργο έχει σχεδιαστεί για να επιτρέπει στους μαθητές να ακούν ο ένας τον άλλον και να αποδέχονται ότι υπάρχουν διαφορετικές απόψεις και πραγματικότητες. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό κατά τη διάρκεια ολόκληρου του προγράμματος οι μαθητές να συνεργάζονται σε ομάδες 3 έως 4 ατόμων και να συζητούν για φωτογραφίες, ιδέες, προσωπικές ιστορίες, την τελική εργασία κ.λπ.

Διαμοιρασμός στο Instagram

Τα στατιστικά στοιχεία της Eurostat το 2016 δείχνουν ότι το 80% - 90% των νέων από την Ευρώπη χρησιμοποιούν πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης σε καθημερινή βάση - όπως το Instagram, το Facebook και το Twitter⁵. Τα χρησιμοποιούν για να εκφραστούν και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους. Για το λόγο αυτό το shifting wall χρησιμοποιεί το Instagram για να δημοσιεύσει τις δημιουργικές ιστορίες και την τελική εργασία των μαθητών.

Για να δημοσιεύσουν τη δουλειά τους, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τον δικό τους λογαριασμό Instagram - εάν διαθέτουν - ή τον λογαριασμό του ίδιου του έργου. Για τη δημοσίευση οποιασδήποτε εργασίας, οι μαθητές (ή στην περίπτωση που είναι ανήλικοι, τότε οι γονείς τους) καλούνται να στείλουν τη γραπτή συγκατάθεσή τους μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η γραπτή συγκατάθεση είναι επίσης απαραίτητη και για τα άλλα άτομα που εμφανίζονται στις φωτογραφίες ή στα αποσπάσματα των βίντεο.

Τρία πράγματα είναι σημαντικά για μια μεταφόρτωση στο Instagram:

- Οπτικό υλικό: φωτογραφίες (μέγιστος αριθμός 5) και βίντεο (μέγιστη χρονική διάρκεια: 60 δευτερόλεπτα)
- Ετικέτες (Hashtags): να συμπεριλάβετε την ετικέτα μας (hashtag) #shiftingwalls_eu
- Κείμενο της ιστορίας (μέγιστη έκταση 250 λέξεις)

Δεν είναι απαραίτητο να έχετε προηγούμενη εμπειρία στο Instagram. Το πρότζεκτ/έργο έχει τη δυνατότητα να παρέχει σχετική κατάρτιση στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς.

Αναστοχασμός

Ένα άλλο σημαντικό μέρος αυτού του έργου είναι ο χρόνος για αναστοχασμό. Ενθαρρύνοντας τους μαθητές να αφιερώσουν χρόνο στην αξιολόγηση της εργασίας τους συνεργατικά, τους παρέχουμε τη δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες ανάλυσης, να προαχθεί η αυτοεκτίμησή τους και το αίσθημα του ανήκειν σε μία ομάδα. Θα λάβουν επανατροφοδότηση, την οποία θα λάβουν υπόψη τους στα νέα τους έργα.

---

⁵ Eurostat. 04/01/2019. Being Young in Europe - digital world. Statistic Explained. <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/39761.pdf>

Σε ποιες θεματικές θα εργαστούν οι μαθητές;

Θεματικές	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Θεματική 1: Πτώση του Τείχους	<ul style="list-style-type: none"> • Πάρτε συνέντευξη από αυτόπτες μάρτυρες που βίωσαν τη χρονική στιγμή που κατέρρευσε το Τείχος (σε όλη την Ευρώπη)
Θεματική 2: "Από το 1990 έως το 2020" (χρονική περίοδος 30 ετών από την Πτώση του Τείχους)	<ul style="list-style-type: none"> • Βρείτε και πάρτε συνέντευξη από άτομα που βίωσαν αλλαγές μεταξύ του 1990 και του 2020. • Ανακαλύψτε ιστορικά μέρη στο δήμο, στη πόλη, στη γειτονιά σας κ.λπ. μέσα από κυνήγι θησαυρού. Βρείτε πληροφορίες για αυτά τα μέρη. Δημιουργήστε ένα Google Creator Tour ή ένα Actionbound με τα υλικά /τις πληροφορίες που συγκεντρώνετε. • Δημιουργήστε μια ιστορία στο Instagram που να αφηγείται τις προσωπικές ιστορίες αυτών των περιοχών.
Θεματική 3: "Η Ιστορία τώρα"	<ul style="list-style-type: none"> • Λάβετε μέρος σε μια διαδήλωση - όπως είναι «οι Παρασκευές για το Μέλλον» - και τεκμηριώστε την εμπειρία σας μέσω οπτικού, ηχητικού υλικού και κειμένου. Χρησιμοποιήστε αυτά τα υλικά για να δημιουργήσετε την ιστορία σας στο Instagram. • Εμπλακείτε με το θέμα της πανδημίας Covid-19 και εξερευνήστε τις αλλαγές που συμβαίνουν σε όλη την Ευρώπη.

Ενδεικτικές δραστηριότητες του πρότζεκτ/έργου

Οι παρακάτω - βήμα προς βήμα - δραστηριότητες του έργου θα βοηθήσουν τους μαθητές να ενεργοποιήσουν την περιέργειά τους, να διερευνήσουν τις προσωπικές τους ιστορίες και να προκαλέσουν τη δημιουργική τους ψηφιακή αφήγηση. Λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε δραστηριότητα θα παρουσιαστούν στα σχετικά φύλλα εργασίας για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.

	Ενδεικτικές δραστηριότητες
Ξεκινώντας	<ul style="list-style-type: none"> • Εξερευνήστε υπάρχουσες ιστορικές φωτογραφίες με περιοχές και άτομα από τη γειτονιά σας • Αποτυπώστε αυτά τα μέρη στο χάρτη (διασύνδεση με το μάθημα της γεωγραφίας) • Συμπεριλάβετε στα θέματα συζήτησης με την τάξη σχετικά ερωτήματα όπως «πώς ξεπερνάμε ένα εμπόδιο;» ή έννοιες όπως «η έννοια του χρόνου» για προβληματισμό στο μέλλον. • Συζητήστε «Πώς κατασκευάζεται η ιστορία;», «Τι κάνει μια στιγμή ιστορική;»
Ανάλυση φωτογραφιών	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεργατικά η ομάδα κοιτάζει και αναλύστε μια σημαντική ιστορική εικόνα • Εξετάστε την από διαφορετικές προσεγγίσεις • Φανταστείτε τον εαυτό σας σε αυτήν την κατάσταση (έννοια της ενσυναίσθησης)

Λήψη φωτογραφιών	<p>Ακολουθήστε τα βήματα στο φύλλο εργασιών σύμφωνα με τις τρεις θεματικές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάστε τις φωτογραφίες σας, κάντε τις λήψεις σας, επιλέξτε φωτογραφίες,...
Δημιουργήστε τις φωτο-ιστορίες σας	<p>Ακολουθήστε τα βήματα στο φύλλο εργασιών σύμφωνα με τις τρεις θεματικές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εργαστείτε στις ιστορίες, στις συνεντεύξεις, δημιουργήστε μια ιστορία instagram
Διαμοιραστείτε τις φωτο-ιστορίες σας	<p>Ακολουθήστε το φύλλο εργασιών και το υλικό τεχνικής υποστήριξης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιήστε τις ετικέτες #shiftingwalls_eu και @shiftingwalls_eu • Εκτυπώστε ιστορίες για προβολή • Ανταλλάξτε τις με συμμαθητές σας στο σχολείο και στις χώρες από τους εταίρους που συμμετέχουν
Αξιολογήστε/ Συζητήστε	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάστε τις ιστορίες • Συζητήστε και αναστοχαστείτε ως ομάδα